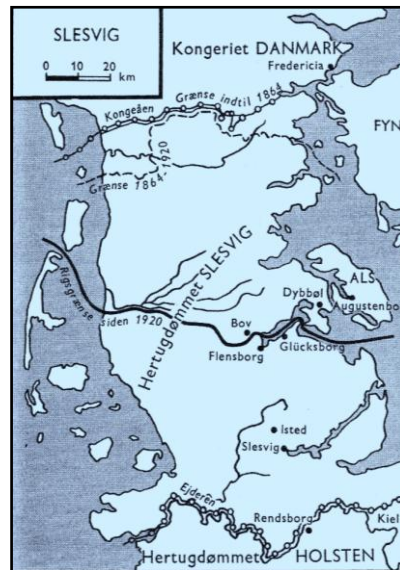

Krigen 1848-50

Krigen blev udkæmpet fra 1848 til 1850 mellem Danmark og tyske stater om herredømmet over hertugdømmerne Slesvig og Holsten. Hertugdømmerne var delvis selvstændige stater med egen skatteopkrævning, hvor hertugen holdt hof og havde egen hær. Hertugfamilien var kongelig, dvs. børnene var prinser og prinsesser, og derfor interessante for ægteskab i europæiske kongehuse.

Kort over hertugdømmet Slesvig. Før 1864 fulgte nordgrænsen: Kongeåen og Koldingå. Sydgrænsen fulgte: Frederiksstad, Rendsborg og Ejderen. Efter 1864 var Ribe, Ærø og nogle sogne syd for Kolding stadig en del af Danmark.

Slesvig var et dansk hertugdømme, hvor hertugen samtidig var den danske konge, og således refererede til sig selv. Holsten var et tysk hertugdømme, hvor den danske konge var hertug og refererede til den tyske kejser.

Konflikten havde derfor sit udspring i ældgamle traktater og indviklede arvemæssige forhold. Især spillede det gamle Ribebrev en stor rolle, et dokument af 5. marts 1460, hvor Christian I. lovede, at Slesvig og Holsten "evigt tilsammen udelte".

I 1848, efter flere hundrede års forløb, var den danske konge, Frederik VII. uden direkte arvinger. En ny konge skulle findes, og arvingerne var af forskellig national opfattelse. De tyske stater var begyndt at samle sig i Det Tyske Forbund. Holsten ønskede at tilslutte sig Det Tyske Forbund, og så skulle Slesvig naturligt ifølge traktat følge med. Dele af Slesvig og Holsten mente, at man skulle danne sin egen stat, Slesvig-Holsten og samarbejde med både Danmark og Det Tyske Forbund. Danmark ønskede at skille sig af med Holsten og inddrage Slesvig som en landsdel i Danmark. Desuden var der kredse, der stærkt ønskede at afskaffe den enevældige styreform og indføre demokrati.

Resultatet. Der blev krig. I krigen deltog fra Stensballe Jens Carl Christensen Østergaard som soldat og Peder Jørgensen som efterretningsmand (Se Persillekræmmeren nr. 94) og sikkert mange andre.

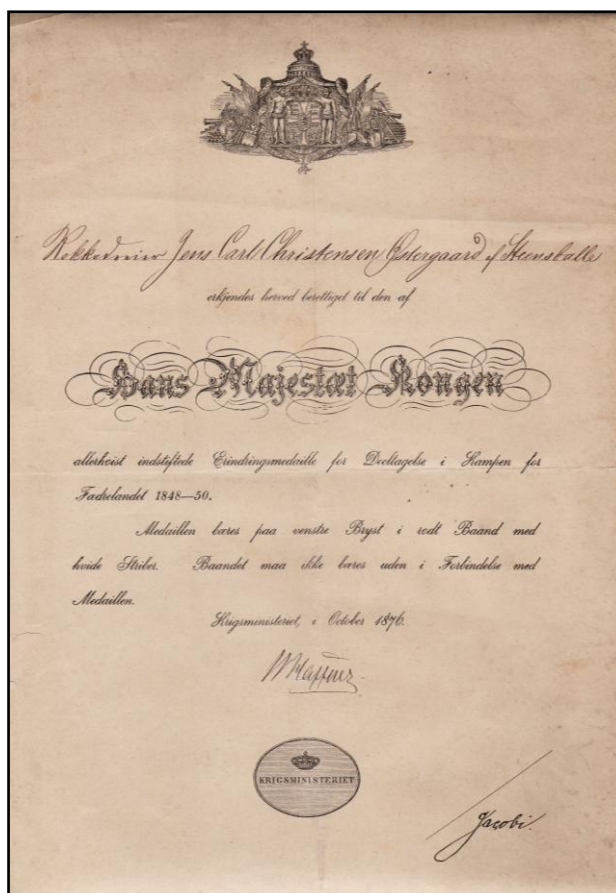

Erindringsmedalje for deltagelse i krigen 1848-50.

Det blev i 1848 vedtaget at indstifte en medalje for tapperhed i krigen. Den blev præget, men i 1851 blev det besluttet, at de ikke skulle uddeles, og de blev alle omsmeltet. I 1872 ansøgte en komite' om en erindringsmedalje for deltagelse i krigen. Dette blev vedtaget i 1875, og i februar 1877 blev der uddelt 40.000 eksemplarer af medaljen.

Jens Carl Christensen Østergaard (1828-95)

Oven nævnte person var fra Stensballe og med i krigen, og modtog en erindringsmedalje herfor. Hvad tjenesten i krigen gik ud på vides ikke.

Bevis for rokkedrejer J. C. C. Østergaards deltagelse i krigen 1848-50.

Derimod vides, at Jens Carl Christensen Østergaard var far til den senere landskendte frøavler Rasmus Østergaard (1866-1940). I sine erindringer (se Persillekrømmeren nr.16) skriver Rasmus Østergaard i uddrag bl.a.: Min farfar (1801-1888) og far var begge murere. Derudover var min far tillige rokkedrejer, der dengang var et ikke ubetydeligt håndværk, idet der i næsten hvert hjem i Stensballe fandtes en spinderok, der ofte gik i stykker. (Stensballe havde stor produktion af hør, se Persillekrømmeren nr. 22). De to håndværk kombinerede på en god måde sommer- og vinterarbejde.

Dengang var der kun selvhjælp ved arbejdsløshed. Derfor var fiskeri en almindelig indtægtskilde, og Horsens fjord og Nørrestrand var fyldt med ål.

Først i 1850'erne arbejdede min far som murersvend i Horsens. Han var med til at bygge Statsfængslet. I 1856-58 var byggeriet stoppet af epidemi med sorte kopper og kolera. Senere gik farfar og far over til i fællesskab at tække kirketage med bly. Det blev til i alt 52 kirker fra Vejle til Rønne. Den sidste opgave var i øvrigt Vor Frelsers kirke i Horsens.

I 1870 var farfar og far blevet så gamle, at de trak sig tilbage fra det omflakkende og farlige arbejde. Farfars ejendom på 1,3 tdr. land, der lå ved Sundet (syd for Clarasvej) blev solgt. I stedet blev købt en fæsteejendom (Bygaden 64) på 10 tdr. land af greve Krag-Juel-Vind-Frijs, Stensballegaard, hvor vi flyttede hen. (På grunden opstod senere Østergaards Frøavl. Se Persillekrømmeren nr. 12). I prisen, der var lav, bestemtes det, at der skulle ydes fæsteren Jens Hansen og hans kone Sidsel frit ophold indtil døden.

Krigsslag

- 9. april 1848. Slaget ved Bov
- 23. april 1848. Slaget ved Slesvig
- 5. juni 1848. Slaget ved Dybbøl
- 5. april 1849. Slaget ved Egernførde fjord
- 23. april 1849. Slaget ved Kolding
- 31. maj 1849. Rytterfægtning ved Århus
- 6. juli 1849. Udfaldet ved Fredericia
- 25. juli 1850. Slaget på Isted Hede
- 4. oktober 1850. Stormen på Frederiksstad

Krigens resultat

Ingen afklaring om Slesvig og Holsten
Danmark havde ingen forfatning mellem marts 1848 og juni 1849
Danmarks Riges Grundlov vedtaget og underskrevet den 5. juni 1849
Fra marts 1848 til 1864 havde Danmark elleve regeringer
Jens Carl Christensen Østergaard fik en erindringsmedalje
Peder Jørgensen fik sølvskeer med inskription
Monumenter af Herman Wilhelm Bissen: Den tapre Landsoldat i Fredericia og Istedløven i Flensborg.

Litteratur

Carl Grimberg: Verdens Historie, side 333. Politikens Forlag 1961.
Palle Lauring: Danmarks historie, 1998. Forlaget Sesam

Redaktion: FGS, POS

